D. FRANCISCI
SALGADO
DE SOMOZA,
TRACTATUS
DE REGIA PROTECTIONE
VI OPPRESSORUM APPELLANTIUM
à Cauſis & Judicibus Eccleſiaſticis.

D. FRANCISCI SALGADO DE SOMOZA,

JURIS UTRIUSQUE ANTECESSORIS,

& in Ampliſſimo Regióque Senatu Galleciæ Advocati,

TRACTATUS

DE REGIA PROTECTIONE

VI OPPRESSORUM APPELLANTIUM

à Cauſis & Judicibus Eccleſiaſticis;

Utrique Reipublicæ, tam Eccleſiaſticæ, quàm temporali, valde utilis: necnon ſupremis regalibus Prætoriis, cunctiſque Tribunalibus Eccleſiaſticis omninò neceſſarius.

In quo fœcundiſſima praxis, præcipuè Eccleſiaſtica & beneficialis, dilucidè continetur,

Opus equidem præſtantiſſimum, à pleriſque petitum, & ab omnibus in univerſum deſideratum: non ſine magno labore & experientia digeſtum, providèque & accuratè illuſtratum: anteà in duos Tomos diviſum, nunc verò in unum corpus redactum.

Cum Summariis, ac duplici Indice; altero Partium & Capitum: altero rerum ſingularium locupletiſſimo.

EDITIO NOVISSIMA.

LUGDUNI,

Sumptibus FRATRUM DE TOURNES.

M. DCC. LIX.

CUM SUPERIORUM PERMISSU.

INDEX
PARTIUM, ET CAPITUM
quæ in hoc Opere continentur.

PARS PRIMA.

Epilogus proœmialis. *pag.* 1

CAPUT I.

QUÆ ſit ſupremi Principis poteſtas, quónam jure ſuſtineri valeat in adimenda vi, à judicibus Eccleſiaſticis illata, & de ejus origine, & principio; ubi plura fundamenta (tum utilia, tum protectionis juſtificationi omninò neceſſaria) inferuntur, hactenus à nemine conſiderata. 5

Præludium primum. 9

Præludium ſecundum. 12

Præludium tertium. 14

Præludium quartum. 28

Præludium quintum. 30

CAPUT II.

De modo procedendi per regium Senatum in adimenda vi ab Eccleſiaſtico judice illata, non deferente juſtæ appellationi, & de variis formulis, quibus decreta concipiuntur, & quid ſi excommunicatum (prout rogatur) recuſet abſolvere, an ad id cogatur; & an actorum inſpectio in Senatu interim impediatur? & quid ſi ſecundæ juſſioni (quam *ſobrecarta* dicimus) non obtemperaverit. 49

Decretum formulæ. 67

§. I.

Per delationem, atque repoſitionem an & quemadmodum regiæ proviſioni judicem Eccleſiaſticum ſatisfeciſſe dicatur; & quid ſi ſemel repoſitum revocaverit. 74

§. II.

De proviſione proceſſus non integri (*de autos diminutos* à pragmaticis dicta) & quando concedi, & quomodo concedenda. 78

§. III.

Quod jus, ſeu ſtylum, an Rotæ, an tribunalis Eccleſiaſtici, quamve opinionem Regius Senatus attendere debeat in articulis violentiæ; & an in dubio judicem vim feciſſe decernatur. 80

§. IV.

Proviſio expedita vigore decreti Regii, quo vim fieri eſt declaratum, quemadmodum intimanda ſit Judici degenti in alterius tribunalis diſtrictu, & à duobus judicibus adinvicem procedentibus, exiſtentibus in diverſis tribunalium diſtrictibus, emiſſarum appellationum pro delatione quod tribunal adeundum. 83

§. V.

De his cauſis, & negotiis, quibus denegatur recurſus ad ſuprema Prætoria per hanc viam violentiæ. 84

CAPUT III.

Appellanti ab aliquo gravamine, quo finem ſuæ judex juriſdictioni imponit, vel alter expirarit; ita ut ea penitus ad reponendum careat, vel quando poſt gravamen illatum judex abiit, vel obiit: quemadmodum ſupremus Senatus per viam violentiæ aditus, conſulere queat. 91

CAPUT IV.

Ab Eccleſiaſtico judice aliquid reponente mandato & virtute proviſionis Regii Senatus ad quem per viam violentiæ itum eſt, appellationi emiſſæ non deferens an vim faciat. 101

CAPUT V.

Oppreſſus qui uſus eſt regio decreto conditionali (quod pragmatici *tertium genus* vocant) an poſſit poſtmodum ſuam proſequi appellationem, & ejus virtute judex inhiberi inferior, ubi latè de natura decreti conditionalis, & quibus caſibus locum habeat. 103

CAPUT VI.

Appellationis legitimæ denegata delatio, & attentata exequutio, ſeu ad ulteriora proceſſus præcisè, an ſimul requirantur, ut violentiam adeſſe declaretur; quid ſi adeſt ſubſequuta exequutio dumtaxat, præcedente tamen delatione appellationis; & quid in actis negativis. 112

CAPUT VII.

Regia intimata ordinaria, & pendente recurſu ad Regem; an judex Eccleſiaſticus ſuperſedere teneatur, ita ut interim ab eo geſta, nulla, & attentata dicantur; & an termini interdum ſuſpendantur; in quo quid Rota cenſuerit refertur. 119

CAPUT VIII.

Dato ſemel in Senatu decreto ſuper violentia ex actorum inſpectione, illis tamen dimiſſis: an poſtmodum ex integris, poſſit ejuſdem appellationis virtute, ſuper eodem articulo, & Regius iterum habere recurſus per hanc viam violentiæ. 126

PARS SECUNDA.

CAPUT I.

A Sententiis merè interloquutoriis, vel vim diffinitivæ, damnum irreparabile, vel præjudicium cauſæ principali habentibus, an, & quando judex Eccleſiaſticus vim facere dicatur, appellationi non deferens, ad clariorem intelligentiam legis Regiæ, & decreti Tridentini. 133

CAPUT II.

Appellationi gravamen præcedenti, ut conditionali, niſi, &c. ſeu etiam minus legitimæ, ubi aliàs licitè interponi potuit: an judex non deferens vim faciet; & quo tunc decreti genere uti ſolet Senatus. 157

CAPUT III.

Quando duo gravamina ita ſe habent, ut unum veniat in complementum, effectum, ſeu exequutionem alterius, ſi eſt omiſſum appellari à primo, an à ſecundo appellationi interjectæ judex non deferens vim faciat. 165

CAPUT IV.

Quando & quibus caſibus judex Eccleſiaſticus vim faciat, non deferens appellationi interpoſitæ à carceratione, ſeu detentatione, ut qualis ea injuſta ſit intelligatur, & quid ab ejus relaxatione. 167

TRACTATUS DE REGIA PROTECTIONE VI OPPRESSIONE APPELLANTIUM.

EPILOGUS PROOEMIALIS.

CUM protectio, & ſubditorum defenſio cum ipſo ſit ſimul Regno ab origine orta, ita ut Regni objectum ſit, & cauſa finalis *a*: Regnum ſiquidem propter protectionem vi oppreſſorum, non protectio propter Regnum, aut Regem creatum eſt à Rege Regum & Domino dominantium Deo: ab ipſoque ſupremis Principibus temporalibus ita ſit datum *b*: efficit, ut Vaſſallorum defenſio providè meritòque proprium Regis officium dicatur *c*, attributum naturale inhærens viſceribus regiminis, & qualitas infixa oſſibus, ac ſubſtantiæ diadematis, ita ut regimen, & protectio unum ſit effectum continens, indiſſolubile, & inſeparabile, quæ nec à Rege tolli poſſunt, nec à regimine (cujus eſt anima) ſeparari, niſi ſimul & cum Regno eradicetur *d*: quia de regalibus eſt in ſignum competens ſupremæ poteſtatis, quam ſequitur ſicut umbra corpus, & qualitas ſubjectum *e*, quam Protectionem omni jure, naturali *f*, divino *g*, & poſitivo, tam Canonico, quàm Civili *h*. Rex ſupremus exhibere adſtringitur vaſſallis oppreſſis, non ſolùm laicis, ſed multò fortius Eccleſiaſticis perſonis *i*, tum tanquam Dei Miniſtris, & majori defenſione indigentibus, non utentibus materialibus armis, ſed ſpiritualibus tantùm; nempe, lacrymis, jejuniis, orationibus, carniſque maceratione, & ſui ipſorum abnegationem, nec non modeſtiam & charitatem profitentibus: tum etiam, quia ſunt pars populi, membra, & cives Reipublicæ temporalis in ordine ad defenſionem & protectionem naturalem *k*, cujus privilegiis gaudent, & ut tales tenentur ad obſervantiam legis politicæ concernentis bonum publicum, ut univerſam laicorum ſimul, & Clericorum utilitatem ſeu conſervationem, non vi compulſiva, ſed vi directiva duntaxat *l*, ad quorum defenſionem, & protectionem ex debito officii & merito charitatis *m*, & omni jure tenetur Rex, cujus manus murus eſt Eccleſiæ *n*, pax Clericorum, ſalus populi, vita vaſſallorum, caput ſubditorum, tutor Reipublicæ, & præſidium Chriſtianæ Religionis *o*: ad ipſum igitur omnes promiſcuè, tam Clerici, quàm Laici neceſſitate adſtricti, & vi oppreſſi pro auxilio, & defenſione naturali meritò confugiunt *p*, ut propulſetur tollaturque & levetur violentia ſibi illata à judice Eccleſiaſtico, denegante legitimæ appellationi delationem, ſuamque ſententiam indebitè, & jure reluctante exequente, ſuis bonis ſpoliante appellantem, carcereque, & cenſuris iniquè plectente, uſurpando ſuperioris juriſdictionem, & privando oppreſſum naturali defenſione ne poſſit ad ſuperiorem recurrere pro medela ſuæ iniquitatis, & injuſtitiæ *q*: quia quemadmodum ipſi appellanti omni jure præcipuè naturali ſit permiſſum, ac licitum propulſare violentiam, & reſiſtere judici exequi volenti violenter & de facto contra jus ſententiam *r*; multò fortiùs ſibi licitum erit, imò urbaniùs faciet ad Principem Supremum recurrere *ſ*: qui abſque ullo ſcandalo violentiæ reſiſtat, præſtet auxilium & defenſionem naturalem, cujus proprium officium eſt; ex hoc enim recurſu ad Regem nullatenus infringitur libertas Eccleſiaſtica prout nec indirectè in minimo diminuitur, nec impeditur Eccleſiaſtica juriſdictio, ſed imò potiùs augetur, & ampliatur *t*, cùm finis hujus charitativi ſubſidii, & Regii recurſus in totum directè tendat, ac etiam præcipuè in ejus conſervationem, utilitatem & authorita-

a Dixi latè c. 1. hac p. 1. à n. 44. & à n. 55. 95. & c. 2. à n. 26. cum ſeqq.
b c. 1. præludio 1. à n. 40. uſque ad fin. præludii.
c à n. 92. in d. c. 1.
d d. c. 1. à n. 33. & ſub n. 87. & n. 57. & à n. 520. & c. 2. à n. 37. cum pluribus ſeq. & ſupr.
e c. 1. n. 57. & c. 2. à n. 31. & ſeqq.
f Agitur in d. c. 1. à n. 78. tract. 3 ind. 3 per totum. & præcipuè à n. 75. & 88.
g à n. 99. cum ſeqq. ibid.
h d. c. 1. à n. 96. n. plurib. ſeq.
i d. c. 2. prælud. 2. à n. 57. & à n. 72.
k d. c. 1. à n. 58. cum aliis plurib. in d. præludio 3.
l latè diximus d. c. 1. à n. 52. uſque ad n. 60.
m à n. 95. ibid. & n. 84. & 88.
n d. cap. 1. à n. 70. & 75.
o De omnibus his attributis latè in d. c. 1. prælud. 2. à n. 70. uſque ad 77.
p Diſſertatio in cap. 1. à n. 6.
q latè præludio 4. d. c. 1. à n. 181. & ſeqq. & de ſupradictis prælud. 3. n. 34. & ſupra.
r D. c. 1. à n. 85.
ſ Ibidem à n. 50.